

Sygnatura akt I C 1414/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 09 marca 2021 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SO Dorota Krawczyk

Protokolant: Elżbieta Kubala-Lewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 lutego 2021 roku

sprawy

z powództwa B. Z.

przeciwko Z. Z. (1)

o zachowek

- zasądza od pozwanego Z. Z. (1) na rzecz powódki B. Z. kwotę 137 948,82 zł (sto trzydzieści siedem tysięcy dziewięćset czterdzieści osiem złotych osiemdziesiąt dwa grosze) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 29 lipca 2017 roku do dnia zapłaty;
- oddala powództwo w pozostałej części;
- nakazuje ściągnąć od pozwanego Z. Z. (1) na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim kwotę 6 043,20 zł (sześć tysięcy czterdzieści trzy złote dwadzieścia groszy) tytułem brakującej opłaty od pozwu od uiszczenia której powódka B. Z. została zwolniona od uwzględnionej części powództwa;
- nakazuje ściągnąć od pozwanego Z. Z. (1) na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim kwotę 8 301,98 zł (osiem tysięcy trzysta jeden złotych dziewięćdziesiąt osiem groszy) tytułem zwrotu wydatków tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa w sprawie od uwzględnionej części powództwa;
- nakazuje ściągnąć z zasądzonych na rzecz powódki B. Z. roszczenia na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim kwotę 6 283,66 zł (sześć tysięcy dwieście osiemdziesiąt trzy złote sześćdziesiąt sześć groszy) tytułem zwrotu wydatków tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa w sprawie od oddalonej części powództwa;
- zasądza od pozwanego Z. Z. (1) na rzecz powódki B. Z. kwotę 3 644,80 zł (trzy tysiące sześćset czterdzieści cztery złote osiemdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sędzia SO Dorota Krawczyk

Sygn. akt I C 1414/17

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 19 października 2017 roku pełnomocnik powódki B. Z. wniósł o zasądzenie od pozwanego Z. Z. (1) na rzecz powódki kwoty 242.350,00 złotych tytułem zachowku z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 200.000 złotych od dnia 29 lipca 2017 roku do dnia zapłaty, od kwoty 42.350 złotych od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według

norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwu pełnomocnik powódki podniósł, że powódka nie została przez zmarłego męża wydziedziczona, a tym samym nie została pozbawiona prawa do zachowku.

W uzasadnieniu wskazał, że w przypadku dziedziczenia ustawowego powódce przypadłby udział wynoszący 1/2 część spadku, albowiem oprócz powódki po zmarłym A. Z. dziedziczyłaby z ustawy jego córka P. Z.. Powódka tytułem zachowku jest uprawniona do 1/2 udziału spadkowego wynoszącego 1/2 części, czyli do 1/4 masy spadkowej.

Uzasadniając swoje stanowisko powódka wskazała, że masa spadkowa po zmarłym A. Z. przedstawia wartość 969.400 złotych, tak więc powódce tytułem zachowku należy się kwota 242.350 złotych (k.3-8).

Pismem z dnia 22 marca 2018 roku pełnomocnik powódki wskazał dodatkowe składniki masy spadkowej tj. pług 3 - skibowy o wartości 500 zł, przewracarka do siana o wartości, talerzówka, krajzega - o wartości 400 zł, betoniarka - o wartości 500 zł, 2 paleta pojemniki o wartości 400 zł, pompa - o wartości 500 zł, spawarka z osprzętem - o wartości 600 zł, spawarka gazowa - o wartości 800 zł,

W odpowiedzi na pozew, pełnomocnik pozwanego Z. Z. (1) wniósł o oddalenie powództwa w całości, zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Pozwany zakwestionował roszczenie powódki co do zasady jak i wysokości oraz zaprzeczył wszelkim zarzutom, twierdzeniom i dowodom zgłoszonym w pozwie oraz podniósł, iż spadek po zmarłym bracie A. Z. na podstawie testamentu nabył w całości z dobrodziejstwem inwentarza wraz z wchodzącym w skład spadku gospodarstwem rolnym. Pozwany zakwestionował skład oraz wartość wszystkich wymienionych przez powódkę składników masy spadkowej jak i wysokość samej masy spadkowej jako rażąco zawyżonych oraz wskazał, że w skład masy spadkowej po A. Z. wchodziły długi spadkowe w postaci: kosztów pogrzebu (17.250,00 zł, w tym koszty postawienia nagrobka - 15.000,00 zł) oraz niespłacona pożyczka w (...) S.A. (ok. 16.500,00 zł), co powinno być uwzględnione przy ewentualnym wyliczaniu wartości masy spadkowej. Zakwestionował, aby w skład majątku spadkowego po zmarłym A. Z. wchodziły: P., T., O., pług 5 - skibowy, siewnik I., gdyż w chwili śmierci spadkodawca nie był ich właścicielem oraz zaprzeczył, żeby spadkodawca po dokonaniu darowizny na rzecz córki P. Z. dokonywał nakładów na darowaną nieruchomość, w tym ponosił koszty wykończenia budynku mieszkalnego oraz, że wartość darowizny wynosiła nie więcej niż 60.000,00zł.

Spadkodawca na dzień śmierci posiadał środki zgromadzone na lokacie bankowej w kwocie 42.000zł, z czego powódka po śmierci pobrała z banku kwotę 21.000zł.

Pełnomocnik powódki popierał powództwo i wniósł o zasądzenie na rzecz powódki kosztów procesu.

Pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie, ewentualnie o miarkowanie, zastosowanie art. 5 KC i wniósł o zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka B. Z. w chwili śmierci A. Z. była jego żoną. Związek małżeński powódki ze zmarłym został zawarty **3 października 2015** roku. A. Z. zmarł **6 stycznia 2017 roku** (związek małżeński powódki ze spadkodawcą trwał 1 rok i 3 miesiące).

Zmarły A. Z. z małżeństwa z E. Z. ma córkę P. Z.. P. Z. jest jedynym dzieckiem zmarłego A. Z.. Z drugą żoną – powódką A. Z. nie miał dzieci. Zmarły nie miał również żadnych dzieci pozamałżeńskich, ani przysposobionych.

Pozwany Z. Z. (1) jest bratem zmarłego A. Z., a szwagrem powódki B. Z..

A. Z. zmarł **6 stycznia 2017 roku** we wsi K., gmina Z..

A. Z. był drugim mężem powódki. Pierwszy mąż powódki zmarł 17 lutego 2011 roku. Powódka ze zmarłym A. Z. po śmierci pierwszego męża powódki w 2011 roku zaczęli się spotykać w 2011 roku. Zamieszkali razem w 2012 roku w domu A. Z.. Mieszkał z nim też syn powódki z pierwszego małżeństwa.

Do 22 maja 2017 roku do chwili uprawomocnienia się postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku powódka mieszkała w domu zmarłego męża wraz ze swoim synem z pierwszego małżeństwa. W trakcie małżeństwa i nadal powódka pracuje zawodowo w Urzędzie Pracy w P.

Zmarły A. Z. przed śmiercią sporządził dwa testamenty. W pierwszym - z dnia 26 listopada 1993 roku - do spadku powołał swojego brata Z. Z. (1), zobowiązując go jednocześnie do ustanowienia na rzecz pierwszej żony E. Z. służebności osobistej mieszkaniowej opisanej w testamencie (§2 testamentu). W drugim - z dnia 15 listopada 2010 roku - odwołał postanowienie z pierwszego testamentu co do służebności osobistej mieszkaniowej, pozostawiając bez zmian powołanie do dziedziczenia w §1 tego testamentu, tj. Z. Z. (1), a nadto wydziedziczył pierwszą żonę E. Z..

Małżonkowie A. i B. Z. prowadzili wspólne gospodarstwo domowe.

(dowód: dokumenty zawarte w aktach sprawy INs 86/17 SR w Bełchatowie w tym: testamenty k.8, k.9, odpis aktu urodzenia Z. Z. (1) k.5, odpis aktu zgonu A. Z. k.4, odpis aktu małżeństwa spadkodawcy z powódką k. 6, opis aktu urodzenia P. Z. k.7, protokoły otwarcia testamentów k. 19-21, zeznania powódki k. 204 verte-208 verte minuty 00.08.45-02.04.55, k. 685-686 minuty 00;05;26-00;52;00, 01:14:26-01;21;00, k.687 minuty od 01.1.26-01.21.20)

Na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Bełchatowie z dnia 28 kwietnia 2017r. wydanego w sprawie I Ns 86/17, spadek po zmarłym A. Z. na podstawie testamentu sporządzonego w dniu 26 listopada 1993 roku przed notariuszem W. G. Rep. A nr 1981/1993 otwartego i ogłoszonego przed Sądem Rejonowym w Bełchatowie w dniu 22 marca 2017 roku oraz testamentu sporządzonego w dniu 15 listopada 2010 roku przed notariuszem W. G. Rep. A nr 7993/2010 otwartego i ogłoszonego przed Sądem Rejonowym w Bełchatowie w dniu 22 marca 2017 roku, z dobrodziejstwem inwentarza wraz z wchodzącym w skład spadku gospodarstwem rolnym nabył w całości brat Z. Z. (1), syn J. i T..

(dowód: kopia postanowienia Sądu Rejonowego w Bełchatowie z dnia 28 kwietnia 2017r. wydanego w sprawie I Ns 86/17 k. 16, dokumenty zawarte w aktach sprawy INs 86/17 SR w Bełchatowie w tym postanowienie k. 38)

W dniu 7 stycznia 2017 r. oraz w dniu 8 stycznia 2017 r. B. Z. włamała się na konto bankowe banku (...) i dokonała wypłaty pieniędzy z bankomatu przy użyciu przywłaszczonej karty bankomatowej spadkodawcy w wyniku czego powstały straty w wysokości 9.000,00 zł na szkodę pozwanego Z. Z. (1) (przestępstwo z art. 279 § i k.k. w zw. z art. 12 k.k.)

Prawomocnym wyrokiem z 30.10.2017 roku powódka została uznana, że dopuściła się tego, że w dniu 7 i 8 stycznia 2017 r. B. Z. dokonała czynu zabronionego polegającego na włamaniu się na konto bankowe banku (...) poprzez dokonanie wypłaty pieniędzy z bankomatu przy użyciu przywłaszczonej karty spadkodawcy w wyniku czego powstały straty w wysokości 9.000,00 zł na szkodę pozwanego Z. Z. (1) tj. za przestępstwo z art. 279 § i k.k. w zw. z art. 12 k.k.), warunkowo umorzono postępowanie z uwagi na znikomą szkodliwość czynu.

Powódka B. Z. pobrała po śmierci męża z jego konta bankowego używając karty spadkodawcy z bankomatu kwotę 9.000zł.

Na dzień śmierci spadkodawca A. Z. posiadał środki zgromadzone na lokacie w banku (...) S.A. w kwocie 42.000,00 zł. **Po śmierci spadkodawcy** powódka wzięła pieniądze z tej lokaty w kwocie 21.233,92 zł. Lokatę zakładał spadkodawca przed ślubem w 2012 roku.

(dowód: odpis wyroku k. 258, wniosek Prokuratora z dnia 10 sierpnia 2017 r. k.74-76, zawiadomienie Sądu k.77-78, dokumentacja z (...) Bank (...) S.A. k.90, k.132-141, zeznania powódki k. 204 verte-208 verte minuty 00.08.45-02.04.55, k. 685-686 minuty 00;05;26-00;52;00, k.687 minuty od 01.1.26-01.20)

Spadkodawca w chwili śmierci był właścicielem następujących nieruchomości, których wartość wg stanu na dzień otwarcia spadku oraz cen rynkowych aktualnych wynosi:

- nieruchomość zabudowana budynkiem mieszkalnym oznaczona numerami działek (...) położna w miejscowości K. gm. Z. o pow. 0,61 ha, dla której w Sądzie Rejonowym w Bełchatowie urządzona jest księga wieczysta KW (...) o wartości **187.000,00zł**;

-nieruchomość rolna oznaczona numerem działki (...) położona w miejscowości K., gm. Z. o powierzchni 0,24 ha dla której w Sądzie Rejonowym w Bełchatowie urządzona jest księga wieczysta (...) o wartości 9.000,00zł;

-nieruchomość rolna oznaczona numerem działki (...) położona w miejscowości N. o powierzchni 0,99 ha, dla której w Sądzie Rejonowym w Bełchatowie urządzona jest księga wieczysta KW (...) o wartości **14.600,00zł**;

-nieruchomość rolna oznaczoną numerem działki (...) położona w miejscowości N., gm. Z. o powierzchni 2,4200 ha, dla której w Sądzie Rejonowym w Bełchatowie urządzona jest księga wieczysta KW (...), o wartości **43.800,00zł**;

- nieruchomość rolna oznaczona numerami działek (...) położona w miejscowości K., gm. Z., o powierzchni 1,15 ha dla której w Sądzie Rejonowym w Bełchatowie urządzona jest księga wieczysta KW (...), o wartości **72.300,00zł**,

-nieruchomość rolną oznaczoną numerem działki (...) położona w miejscowości K., gm. Z. o powierzchni 1,13 ha, dla której w Sądzie Rejonowym w Bełchatowie urządzona jest księga wieczysta KW (...) o wartości **15.400,00zł**;

- nieruchomość rolna oznaczona numerami działek (...) położona w miejscowości I. gm. Z. o powierzchni 2,3154 ha, dla której w Sądzie Rejonowym w Bełchatowie urządzona jest księga wieczysta KW (...) o wartości **47.900 zł**.

Łącznie wartość nieruchomości, których właścicielem na dzień śmierci był spadkodawca wg stanu na dzień otwarcia spadku i aktualnych cen rynkowych wynosi 390.000,00zł.

(dowód: wydruk księgi wieczystej Sądu Rejonowego w Bełchatowie nr KW (...) k. 17-19, wydruk księgi wieczystej Sądu Rejonowego w Bełchatowie nr KW (...) k. 20-27, wydruk księgi wieczystej Sądu Rejonowego w Bełchatowie nr (...) k. 28-29, wydruk księgi wieczystej Sądu Rejonowego w Bełchatowie nr (...) k.30-31, wydruk księgi wieczystej Sądu Rejonowego w Bełchatowie nr KW (...) k.32-34, wydruk księgi wieczystej Sądu Rejonowego w Bełchatowie nr KW (...) k.35-37, wydruk księgi wieczystej Sądu Rejonowego w Bełchatowie nr KW (...) k.38-40, wypisy z rejestru gruntów k. 220-231, opinia biegłego w dziedzinie (...) k.298-418 wraz z załącznikami k.419-443 w tym wypis z rejestru gruntów k.423, mapy k.425, 442 oraz opinia uzupełniająca k.502-505)

W dniu 21.10.2016 roku A. Z. darował swojej córce z pierwszego małżeństwa z E. P. Z. nieruchomość położoną w K. gm. Z. oznaczoną numerem działki (...) o pow. 0,61 ha.

Na opisaną działkę została rozpoczęta budowa budynku mieszkalnego jednorodzinnego, postawione mury.

Wg oświadczenia stron wartość darowizny wynosiła 60.000,00zł

(dowód: umowa darowizny sporządzonej przed Notariuszem w B. D. B. za numerem aktu Rep A 1778/2016 k. 47-49)

W pracach budowy i wykończenia budynku pomagali przez wykonywanie fizycznie prac a także przez finansowanie niektórych zakupów pozwany Z. Z. (1), była żona zmarłego a matka obdarowanej - E. Z..

(dowód: zeznania pozwanego Z. Z. (1) k. 686-687 minuty 00;52;22-01;20;00)

Instalacja CO była zrobiona w maju 2016 roku. Z umowy zawartej przez spadkodawcę wynika, że koszt jej wykonania wyniósł 3.830zł.

W dniu 10.06.2016 roku spadkodawca zapłacił za panele EGER z montażem 2.880zł (adres K. (...)).

(dowód: umowy o wykonanie robót budowlanych z dnia 2.05.2016 na budowę instalacji c.o. k. 105 wraz z protokołem odbioru końcowego robót z dnia 18.05.2016 roku k.106, faktura k. 102)

W dniu 29.08.2015 roku spadkodawca zawarł umowę zlecenia na okna – 8 sztuk i parapety zewnętrzne – 8 sztuk za cenę 5100zł – (na umowie brak informacji gdzie mają być zamontowane, podany adres spadkodawcy) oraz na okno łuk – nie zapłacone. Termin wykonania usługi 4-6 tygodni.

(dowód: umowa zlecenia z 29.08.2015 roku na okna i parapety zewnętrzne oraz okno łuk k.106 v)

Wartość rynkowa nieruchomości zabudowanej będącej przedmiotem darowizny nr księgi wieczystej (...), położona O.-26 - K. P., działka nr (...), o pow. 0,6100 ha według stanu na dzień umowy darowizny (wg stanu na dzień 21.10.2016 r.) i cen na dzień wyceny, przy uwzględnieniu stanu zaawansowania robót według wariantu I (tj. przy przyjęciu stanu zaawansowania robót **wg. dziennika budowy na poziomie 83,01%**) wynosi **230.800,00** zł przy uwzględnieniu wszystkich wpływających na ich wielkość czynników w momencie dokonywania wyceny oraz cen transakcyjnych nieruchomości podobnych na lokalnym rynku.

Wariant II (przy przyjęciu stanu zaawansowania robót zgodnie z zeznaniami świadków na poziomie 86,45%) 240.300 zł przy uwzględnieniu wszystkich wpływających na ich wielkość czynników w momencie dokonywania wyceny oraz cen transakcyjnych nieruchomości podobnych na lokalnym rynku.

Wartość rynkowa nieruchomości zabudowanej będącej przedmiotem darowizny (wg stanu na dzień 21.10.2016 r.) nr księgi wieczystej (...), położona O.-26 - K. P., działka nr (...), o pow. 0,6100 ha w stanie po zakończeniu budowy według cen na dzień wyceny tj. maj 2017 rok wynosi 278.000zł.

(dowód: opinia biegłego w dziedzinie (...) k298—418 wraz z załącznikami k.419-443 w tym wypis z rejestru gruntów k.423, mapy k.425, 442 oraz opinia uzupełniająca k.502-505, wypisy z rejestru gruntów k. 220-231, faktura (...) z dnia 10.04.2016 k.97, faktura (...) z dnia 10.04.2016 k.97v, f-a (...) z dnia 18.05.2016 k.98, f-a (...) z dnia 13.06.2016 k.98v, f-a F/1/ (...) z dnia 04.05.2016 k.99, f-a (...) z dnia 17.12.2015 k.99v, f-a (...) z dnia 04.11.2015 k.100,WZ 2170/2015 z dnia 18.12.2015k.100v,WZ 504/2016 z dnia 04.04.2016 k.101, (...) z dnia 16.06.2015k.101v, f- (...) z dnia 10.06.2016 k.102,fv (...) z dnia 02.10.2015 k.102 v, WZ 0173/16/ (...) /RW/Z z dnia 10.06.2016 k.103v-104 v, WZ 0174/16/ (...) /RW/Z z dnia 10.06.2016 k.103, WZ 1271/2015 z dnia 19.08.2015 k.107, WZ 2051/15 z dnia 20.08.2015 wraz z adnotacją, że zapłacono w dniu 2.09.2015r.k.107 v)

W dniu 31 grudnia 2016 roku pomiędzy A. Z., a jego córką P. Z. została zawarta umowa kupna- sprzedaży samochodu osobowego P. (...) za kwotę 12.000 zł. P. Z. zapłaciła ojcu pieniędzmi jakie zebrała podczas 18 urodzin. W chwili zakupu samochodu P. Z. nie miała uprawnień do kierowania samochodem. Samochód do czasu uprawomocnienia się postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku tj. do maja 2017 roku był użytkowany przez B. Z..

W dniu 24 maja 2017 roku samochód został zarejestrowany na P. Z..

(dowód: umowa kupna sprzedaży z dnia 31 grudnia 2016 roku k.123, zeznania P. Z. k.193v-194 minuty 04.36.19-04.53.49, potwierdzenie złożenia wpłaty k.124)

Samochód T. (...) z 2003 roku o nr rej. (...) był własnością pozwanego. Na podstawie umowy kupna-sprzedaży z dnia 04.03.2014 roku, pozwany Z. Z. (1) nabył samochód od P. M. a następnie sprzedał K. S., na podstawie umowy z dnia 14 czerwca 2017 roku.

(dowód: umowa kupna sprzedaży samochodu marki T. (...) z dnia 4 marca 2014 roku k.70, umowa kupna sprzedaży samochodu marki T. (...) z dnia 14 czerwca 2017 roku k.71)

Samochód osobowy O. (...) produkcji 2009 Nr fa-y 26/09/2016 z dnia 08.09.2016 Nr VIN (...) był własnością pozwanego, pozwany nabył go 08.09.2016 roku na podstawie umowy potwierdzonej fakturą nr (...).

(dowód: faktura nr (...) k. 72)

A. Z. zmarł 6 stycznia 2017 roku. Spadkodawca A. Z. nabył F. (...) rok produkcji 2002 za kwotę 1800zł na podstawie faktury nr (...) z dnia 25.12.2016 roku (a 28 grudnia 2016 roku - data wydania samochodu). Ten F. (...) został zełomowany 01.07.2017 roku.

(dowód: faktura k. 73, zaświadczenie o demontażu pojazdu k. 602)

Na dzień otwarcia spadku tj. 6 stycznia 2017 roku składniki majątkowe wchodzące w skład masy spadkowej przedstawiały następujące wartości:

1. Ciągnik rolniczy (...) 4.441,-
2. Ciągnik rolniczy (...) z ładowniczem 5.633,-
3. Przyczepa ciężarowa (...),-
4. Przyczepa ciężarowa 294,-
5. Przyczepa lekka 127,-
6. F. (...).707,-
7. Samochód P. został złomowany w 2014r. xxxxxx
8. Samochód P. sprzedany córce karta 123 akt sprawy xxxxxx
9. Samochód T. własność Z. Z. (1) xxxxxxx
10. Samochód osobowy O. (...) własność Z. Z. (1) xxxxxxx
11. Kombajn J. D. 975 7.292,-
12. Opryskiwacz (...),- (k. 574 opinia uzupełniająca)
13. Przyczepa 942,-
14. Ciągnik URSUS C-325 1.334,-
15. Wózek jednoosiowy 139,-
16. Wózek gospodarczy 73,-
17. Kultywator 40,-
18. Pług 2 - skibowy 87,-
19. Pług 5 - skibowy 1.579,-
20. Brony 5- połowę zębate 90,-
21. K. elewatorowa 798,-
22. R. do ziemniaków (obsypnik) 957,-
23. Śrutownik do zboża 586,-
24. Opryskiwacz połowy 145,-

25. Siewnik (...) 499,-
26. Siewnik (...) 399,-
27. (...) szt. 2 445,-
28. Dmuchawa do zboża 179,-
29. Śrutownik walcowy 1.171,-
30. Rozsiewacz do nawozów 1.384,-
31. Agregat uprawowy 394,-
32. Sadzarka do ziemniaków 105,-
33. Kosiarka rotacyjna 862,-
34. Rozrzutnik obornika 1.142,-
35. Prasa do słomy - belująca 1.580,-
36. Prasa do słomy - walec 1.503,-
37. Silosy zbożowe szt. 3 - 10.914,-
38. Agregat prądotwórczy 2.761,-

39. Wyposażenie domu:

Ruchomości zabrane przez powódkę:

- a/ Lodówka 531,-
- b/ Pralka A. (...),-
- c/ Wersalka 242,-
- d/ K. 490,-
- e/ Biurko 42,-

Razem – **1566zł.**

Ruchomości pozostawione:

- a/ Segment kuchenny 1000,-
- b/ Wersalka - kanapa 310,-
- c/ K. - stolik pod R7V 122,-
- d/ Ł. 145,-
- e/ Krzesła drewniane szt. 2 - razem 62,-
- f/ Ł. do siedzenia 71,-

g/ Stół 202,-

h/ Biurko 44,-

Razem - **1.956,- zł**

40. Zamrażarka 539,-

41. Lewar do kielbasy 517,-

42. Maszyna do mielenia mięsa 78,-

43. Nawóz 2.500,-

Ponadto:

1. Pług 3-skibowy 184,-

2. P. do siana 572,-

3. T. 351,-

4. Parniki szt. 2 190,-

5. K. 151,-

6. Betoniarka 155,-

7. Paleta pojemniki szt. 2 750,-

8. Pompa 1.397,-

9. Spawarka z osprzętem 1.024,-

10. Spawarka gazowa 587,-

W czasie oględzin ruchomości Pozwany ujawnił ponadto:

1. Spulchniacz gleby - obrotowy 469,-

2. Taczka 23,-

3. Kuchnia gazowa (...) 23,-

4. Lodówka 78,-

5. Mieszalka masarnicze 390,-

6. Butla gazowa 11 kg 57,-

7. Waga uchylna 55,-

8. Waga elektroniczna 429,-

9. Spulchniacz gleby 123,-

10. Rama do transportu dłużyc 439,-

11. Waga elektroniczna 297,-

OGÓŁEM: 78.500,- zł

Ruchomości, które w/g twierdzeń pozwanego nie wchodzi do masy spadkowej przedstawiają następującą wartość:

1. Pług 5-skibowy 1.579,-

2. P. do siana 572,-

3. Betoniarka 155,-

4. Pompa 1.397,-

5. Spawarka gazowa 587,-

Razem: 4.290,- zł (w opinii biegłego pomyłka w sumowaniu)

Wartość wszystkich ruchomości wskazanych przez powódkę i pozwanego wynosi **69.549,00zł.** (78.500,00zł – różnica wynikająca z korekty 13.684zł-4733zł =8951zł k. 574 opinii uzupełniającej).

Wartość ruchomości po odjęciu ruchomości, które wg. twierdzenia pozwanego nie wchodzi do masy spadkowej wynosi 65.319,00 zł (69.549,00zł - 4.230,00zł = 65.319,00 zł).

Wartość mebli, które powódka zabrała wynosi 1.566,00zł.

(dowód: opinia biegłego rzeczoznawcy J. S. k.521-547, opinia uzupełniająca k. 574, opinia uzupełniająca biegłego ds. wyceny ruchomości k. 617-619, kserokopia dowodu rejestracyjnego ciągnika Z. o nr rej. (...) k.41, kserokopia dowodu rejestracyjnego ciągnika (...) o nr rej. (...) k.42, kserokopia dowodu rejestracyjnego przyczepy ciężarowej o nr rej. (...) k.43, kserokopia dowodu rejestracyjnego przyczepy ciężarowej o nr rej. (...) k.45, kserokopia dowodu rejestracyjnego przyczepki o nr rej. (...) k.46, kopie dowodów rejestracyjnych k. 119-122)

Koszt nagrobka łącznie z kostką wyniósł 14.350zł, które to koszty pokrył pozwany.

Opłata za plac wyniosła 200zł, którą zapłaciła J. W..

Wartość nagrobka wykonanego wynosi 17.666zł. Jest to nagrobek pojedynczy o wielkości płyt – pozioma leżąca 112x185 cm, cokół 130x25cm. Koszt liter i znaków łącznie to kwota 725zł przy czym koszt liter na nagrobku obejmuje również nazwisko babki spadkodawcy M. F..

(dowód: oświadczenie z zakładu kamieniarskiego z dnia 13 kwietnia 2017 roku k. 114a , zdjęcia k. 115-118, potwierdzenie zapłaty - KP k. 118 a, opinia biegłego z zakresu kamieniarstwa k. 263-269)

Zadłużenie z tytułu udzielonej pożyczki w (...) S.A. z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, spadkodawcy A. Z. na dzień śmierci tj. 06.01.2017 roku wynosiło 16.423,24 zł.

Porozumieniem z dnia 22.08.2017r. pozwany zobowiązał się do spłaty pożyczki. Do dnia 05.04.2018r. pozwany łącznie spłacił kwotę 2.346,26 zł.

(dowód: pisma (...) S.A. k.85, k.96 verte, pismo k.143)

W chwili śmierci spadkodawcy były dwie piły do cięcia. W dniu wyprowadzki powódki z posesji zmarłego pozwany nie widział tych pił.

Spadkodawca miał kosę spalinową - kosiarkę do trawy.

Powódka zabrała pralkę, którą zakupili razem, kosztowała 800zł, zabrała stół i krzesła, które zakupili wspólnie za ok. 500zł, zabrała przeszkloną witrynę, którą kupili wspólnie na targu, kosztowała ok. 1500zł, zabrała lustro z oświetleniem, które kupiliśmy wspólnie za ok. 200zł. Była komoda, wspólnie kupiona, którą powódka zabrała. Było biurko, kupione dla syna powódki, które powódka zabrała.

Powódka dwa dni przed wyprowadzką wywiozła 12,5 tony zboża, za które otrzymała 7300zł.

Łącznie były 4 palety nawozu, z czego powódka zabrała 2, a 2 zostawiła. Za nawóz wzięła 2.500zł. Nawóz był kupowany na jesień 2016 roku.

Powódka zabrała 6 beczek oleju napędowego, po 20 l w jednej beczce. Zostawiła dużą beczkę paliwa i drugiej pół, nie wie ile jest w takiej beczce litrów. To paliwo zostało zakupie jak byli w związku małżeńskim. „Mąż je kupował na lewo i nie mieliśmy na to faktur. Nie wiem skąd. Kupował je na zapas, żeby było na żniwa.”

Świń było 11 i powódka sprzedała je wszystkie za kwotę ok. 5.800zł. Świnie były wspólne, urodziły się jak zawarli związek małżeński. Miały ok. 6 miesięcy. Powódka sprzedała je zaraz po śmierci męża, ponieważ były zarejestrowane, jak by przerosły to skup by ich nie przyjął. Dokonała formalności w agencji restrukturyzacji.

Spadkodawca z powódką mieli kury i kaczki do własnego użytku. Zostało parę sztuk, które powódka zabiła, zamroziła i zjedli z rodziną.

Powódka nie rozliczyła się ze sprzedaży rzeczy z pozwanym.

Rzeczy z posesji pomagał powódce wywozić F. M. – narzeczony córki powódki.

Powódka dostała zasiłek pogrzebowy z ZUS-u 4000zł na organizację pogrzebu. Powódka opłaciła zakład pogrzebowy-2100zł, grabarz - 600zł, organista -300zł, ksiądz- 500zł ,chór -200zł, (łącznie 3700zł) i zrobiła konsolację za 3600zł. Na konsolacji był pozwany, cała rodzina pozwanego, 11 osób było z pracy spadkodawcy, 55 osób było z rodziny spadkodawcy, siostra spadkodawcy przyniosła kartkę że tyle będzie osób z ich strony i reszta osób była ze strony powódki Konsolacja była uzgodniona z rodziną męża.

Powódka na swoim koncie miała oszczędności 2.500zł.

Powódka wzięła pieniądze z lokaty w kwocie 21.000 zł oraz kwotę 9.000 zł z konta i nie podzieliła się tymi kwotami z pozwanym. Lokatę zakładał spadkodawca przed ślubem w 2012 roku. Powódka nie wydała tych pieniędzy. Jak wracała do domu to zasiłek pogrzebowy przeznaczyła na remont swojego domu kiedy musiała się wyprowadzić.

Powódka pracowała i zarabiała 1850zł na rękę.

Powódka poniosła koszty pogrzebu łącznie w kwocie 7.700 zł:

- konsolacja - 3.600 zł,
- obsługa zakładu pogrzebowego z trumną - 2.100,
- chór - 200 zł,
- organista - 300 zł,
- zapłata dla księdza - 800 zł,
- zapłata za wykopanie grobu - 600 zł,
- ubranie -100zł.

Małżonkowie hodowali 11 sztuk świń - w dniu 31 stycznia 2017 roku powódka sprzedała 8 sztuk świń za kwotę 4.352,55 zł, zaś w dniu 18.02.2017 roku sprzedała kolejne 3 sztuki za kwotę 1.496,50 zł - łącznie uzyskała kwotę 5.849,05 zł.

(dowód: zeznania powódki k. 204 verte-208 verte minuty 00.08.45-02.04.55, k. 685-686 minuty 00;05;26-00;52;00, k.687 minuty od 01.1.26-01.21.20)

Pozwany Z. Z. (1) ma lat 48, z zawodu jest spawaczem. Pracuje jako spawacz i w spadkowym gospodarstwie rolnym. Zarabia ok. 4 000zł netto, ma na utrzymaniu żonę i dwoje dzieci. Dzieci mają 16 i 14 lat. Żona pracuje jako sprzedawca. Pozwany ma przepuklinę na kręgosłupie, ok. 300zł-400zł kosztują lekarstwa.

Pozwany sprzedał prasy do słomy, obie za 10.000zł, pługi za 800zł, traktor nie zarejestrowany za 2.000zł, siewnik za 800zł i kupił nowsze maszyny.

Spadkodawca skarżył się, że córka A. nie może przyjść do nich. Że żona nie pomaga mu przy obowiązkach, że na żniwa się wyprowadziła do siebie, żeby mu nie pomagać. Spadkodawca zajmował się wyrobem wędlin, powódka sprzedawała wędliny. Spadkodawca na leczenie odwykowe jeździł ze szwagrem, z siostrą, z powódką. Powódka prała, sprzątała i gotowała.

Przed śmiercią spadkodawcy, w grudniu 2016 roku, było pełno zboża na strychu, w silosach i w stodole. 30 hektarów brat pozwanego uprawiał, a słabe zbiory to jest 4-6 ton z hektara. Spadkodawca mówił, że silos jest pełny. To co się nie mieściło to sprzedał.

Olej napędowy kupował też na faktury, żeby mieć faktury do zwrotu z urzędu miasta. Bańka mieści 200 litrów.

(dowód: zeznania pozwanego k. 208-210 minuty 02;04;55-02;36;00, k. 686-687 minuty 00;52;22-01;14;00)

Zmarły A. Z. był uzależniony od alkoholu, pił jeszcze przed zawarciem małżeństwa z powódką. Powódka wraz z siostrą A. Z. zawoziła zmarłego na odtrucie alkoholowe. Zmarły upijał się do nieprzytomności, przewracał się, rozbijał głowę, wpadał w ciągi opilcze (około 5 razy w roku trwające po około tydzień).

Spadkodawca A. Z. przebywał 35 razy w Oddziale (...) w D., a B. Z. była wielokrotnie upoważniona do zasięgnięcia informacji o pacjencie.

(dowód: pismo z W. k. 591, zeznania powódki k. 204 verte-208 verte minuty 00.08.45-02.04.55, k. 685-686 minuty 00;05;26-00;52;00, k.687 minuty od 01.1.26-01.21.20)

Świadek jest przyjacielem powódki.

Spadkodawca leczył się na chorobę alkoholową. A. Z. leczył się w D., był na odtruciu.

W gospodarstwie rolnym pracował A. Z. z powódką, pomagał im W. B. (1). Powódka oprzątała, w polu przy ziemniakach, przy słomie, przy zwałaniu ziarna w żniwa.

Dom córki jest na sąsiedniej działce. **Przed śmiercią A. Z.** w domu córki były okna, był dach, były panele, była łazienka, instalacje: sanitarne, elektryczna, szambo, było pomalowane, kuchnia miała terakotę na podłodze i ścianie. Była opaska wkoło domu z kostki. Ostatni raz był w tym domu w listopadzie 2016 roku, na 2-3 dni przed urodzinami córki zmarłego P..

Na zdjęciu 25 k.109 maszyna jeźówka nie jest spadkodawcy, jest własnością świadka W. B. (1). Własnością świadka W. B. (1) jest również siewnik do siana i przewracarka do siana.

Na zdjęciach 39 - 40 jest nawóz, który kupił A. Z. przed śmiercią. A. Z. miał ciągnik rolniczy D., zeto i c330 i konny. To były używane ciągniki. Dwa były z 1976 roku, a mniejszy był z 1978 i był niezarejestrowany, miał dwie przyczepy były zarejestrowane 6 i 4 – tonowa, agregat sienny, 3 rodzaje pługów 2-3-4 skibowe, brony, kopaczka osierdziowa

do ziemniaków, rozsiewacz do ziemniaków, silos na zboże - 3 sztuki, opryskiwacze dwa, 2 śrutowniki, radło do ziemniaków, dwie prasy (jedna rolująca i jedna prostująca), kosiarka rotacyjna, spawarka na elektrodę, butle gazowe, drobny sprzęt - klucze, śrubokręty.

Powódka nie obchodziła się z córką męża.

A. Z. pracował na elektrowni (...).

(dowód: zeznania świadka W. B. (1) k. 147v-149v minuty 00.09.57-01.03.51, zdjęcia k. 109)

Powódka miała złe relacje z byłą żoną i córką A. Z. z pierwszego małżeństwa.

Powódka nie była na 18 urodzinach córki zmarłego – P. Z..

Powódka miała z teściową dobre relacje. Mama zmarłego przyjeżdżała do małżonków B. i A. Z. bardzo rzadko, mieszka na Śląsku. Od 2012 roku była może 9-10 razy. Poprawnie układały się także relacje powódki z siostrą zmarłego J. W..

Po śmierci A. Z. relacje uległy znacznemu pogorszeniu.

(dowód: zeznania pozwanego k. 686-687 minuty 00;52;22-01:14:00)

Aktem oskarżenia z dnia 26 czerwca 2019 roku powódka B. Z. została oskarżona o to , że w okresie od 9 stycznia 2017 roku do 22 maja 2017 roku w miejscowości K. woj. (...) dokonała przywłaszczenia przedmiotów: piły spalinowej wartości 600 złotych, kosi spalinowej wartości 400 złotych, kluczy monterskich m-ki K. o 700 złotych, pralki automatycznej o wartości 1000 złotych, stołu i 4 krzeseł, kuchenki mikrofalowej o wartości 200 złotych, witryny oszklonej o wartości 800 złotych, witryny z oświetleniem o wartości 500 złotych, komody o wartości 300 złotych, kanapy o wartości 500zł, sznurka o wartości 700 złotych, 50 ton zbóż i kaszy gryczanej o wartości łącznej 32.500 złotych, 2 opakowań nawozów sztucznych o wartości 2250 złotych, 400 litrów oleju napędowego o wartości tych, zwierząt gospodarskich w postaci: 11 sztuk świń, a także nieustalonej liczby kur, gęsi i wartości nie mniejszej niż łącznie (...).50 złotych, które to przedmioty wchodziły w skład masy spadkowej po zmarłym A. Z. czym działała na szkodę spadkobiercy Z. Z. (1) tj. o przestępstwa z art. 284 §1 kk.

Sąd Rejonowy w Bełchatowie II Wydział Karny prawomocnym postanowieniem z dnia 10 lutego 2020 roku wydanym w sprawie o sygn. akt II K 633/19 w oparciu o art. 17 § 1 pkt. 2 KPK umorzył postępowanie w sprawie.

Postanowieniem z 06.05.2020 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie.

(dowód: dokumenty zawarte w aktach sprawy Sądu Rejonowego w Bełchatowie

sygn. akt IIK 633/19 w tym akt oskarżenia k. 249-250, postanowienie o umorzeniu z uzasadnieniem k. 293-297, Postanowienie z 06.05.2020 roku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. utrzymujące w mocy zaskarżone postanowienie k. 342-346)

Powódka nie wiedziała, że jej mąż sporządził testament. A. Z. prowadził gospodarstwo rolne. Powódka mu pomagała. A. Z. miał problem alkoholowy

(dowód: zeznania świadka A. K. k.149v-151 minuty 01.03.51-01.36.35)

Świadek S. W. wszedł na teren budowy domu córki spadkodawcy kiedy były wylane fundamenty. Zaczął prace w czerwcu 2015 r. Budował go w 2015 r. , do końca listopada skończył mury wszystkie, stropy i kolanko, więźbę i dach, na elewacji położył styropian z siatką i klejami. Rozpoczęła się zima. Po połowie marca 2016 r. rozpoczął dalsze prace w środku, robił tynki w środku, część ścian, położył tynk zewnętrzny na ociepleniu. Zakończył prace z początkiem maja 2016 r. Potem wylewki podłogowe robił E. G., część płytek kładł pozwany w lipcu, korytarzyk wtedy nie był skończony

i łazienka. Ta część płytek była niedokończona i fug brakowało. Jest korytarz wejściowy i korytarz pomiędzy pokojami, tam było niedokończone.

(dowód: zeznania świadka S. W. k.181-182 minuty 00.12.44-00.33.34)

W okresie jesienno - zimowym robił wędliny, może raz w miesiącu. Nie ma konkretnej wiedzy na temat składu masy spadkowej po A. Z.. T. (...) widział na podwórku u A. Z., ta T. miała obcą rejestrację. Spadkodawca nieraz nią jeździł.

(dowód: zeznania świadka B. U. k. 182 minuty 00;33;34-00;46;00)

Po śmierci A. Z. powódka wróciła na M. w Z.. Mieszka z córką i jej partnerem oraz synem.

Świadek F. M. nie wiem co powódka wzięła po śmierci A. Z., nie wie czy coś brała.

A. Z. miał problemy z alkoholem.

W dacie śmierci A. Z. były zwierzęta świnie, kury, kaczki. Powódka i świadek poprosili znajomego A. Z., aby pokazał jak obsługiwać maszyny do robienia pokarmu, jedzenie dla świń nie szło bezpośrednio do tych świń, ale trzeba było je przez te maszyny przepuścić.

(dowód: zeznania świadka F. M. k. 182-184 minuty 00;46;27-01;30;00)

Świadek A. J. (1) była u powódki przed listopadem 2015 r. Nie ma wiedzy na temat majątku A. Z.. Powódka dopiero po śmierci się dowiedziała, że był testament.

(dowód: zeznania świadka A. J. (1) k.184 v-185 minuty 01.30.57-01.43.40)

Świadek A. M. raz była w domu u powódki i A. Z.. Na spotkaniach rodzinnych A. Z. nadużywał alkoholu.

(dowód: zeznania świadka A. M. k.180-181 minuty 00.09.54-00.12.44 oraz k.185-186 minuty 01.43.59-02.02.58)

S. B. – córka powódki przed śmiercią A. Z. bywała rzadko u matki, średnio raz w miesiącu. Nie nocowała tam. A. Z. posiadał dużo maszyn rolniczych. Powódka pomagała mu we wszystkich pracach: przesiewanie zboża, zbiórka ziemniaków, oprzątanie trzody, przy wyrobie wędlin.

W ostatniego sylwestra 2016 r. powódka była z A. Z. na ślubie pozwanego. Wrócili f. (...), a pojechali z J. W.. Powódka wzięła 2 telewizory oraz pralkę, które znajdują się w domu, na ul. (...) w Z., powódka wzięła jeszcze po śmierci jedną wersalkę, jeden stół, pralkę i telewizor.

(dowód: zeznania świadka S. B. k.186-188 minuty 02.02.58-02.40.36)

Powódka i A. Z. mieli złe relacje, kiedy przyjeżdżali do matki spadkodawcy, to zawsze był temat córki P., że spadkodawca się z nią spotyka, że daje jej pieniądze. Matka spadkodawcy nigdy nie wytknęła tego, że na stałe z powódką mieszkał jej syn. A. Z. sporadycznie widywał swoją córkę. A. Z. pił, ale był bardzo pracowity.

Matka dała ziemię i dom, który zbudowała A. Z.. Działkę na której zbudowany jest dom córki spadkodawcy P. był od matki spadkodawcy. W tym domu w wykończeniu pomagał pozwany. Ciotka kupiła P. telewizor, Z. przywiózł jej pralkę. Dom był w stanie surowym. Po śmierci A. ciotka zapłaciła za schody, zamówione przez A. Z.. Z. malował dom i kafelki kładł. Siostra pozwanego też pomagała chrześnicy P. finansowo.

Powódka i spadkodawca nie powiadomili matki spadkodawcy o ślubie, a A. Z. przed ślubem pił. Wtedy powódka wynajęła pielęgniarkę, żeby syn mógł wyjść do ślubu, żeby go doprowadziła do stanu takiego, żeby mógł do ślubu dojść, zastanawia się, czy takie zawarcie ślubu jest ważne.

(dowód: zeznania świadka T. P. k.188 i verte minuty 02.40.36-02.55.38)

Świadek T. O. nie ma wiedzy na temat długów spadkowych, darowizn jakie poczynił A. Z. ani relacji z żoną. Nie jest w stanie ustalić żadnych składników spadku.

(dowód: zeznania świadka T. O. k.188v-189 minuty 02.55.38-03.00.29)

A. Z. zostawił ziemię- uprawiana była rolniczo. Było zboże. Hodowali zwierzęta: świnie, kaczki, kury. Spadkodawca miał maszyny rolnicze: 1 siewnik, 2 śrutowniki, 3 silosy, kopaczkę do ziemniaków, kosiarkę do trawy, pługi, opryskiwacze dwa - jeden był bardzo stary, drugi nowy kupiony w 2015 roku. Miał też kombajn D. kupiony do remontu w 2016 roku, rozsiewacz do nawozu -to była stara maszyna, ciągnik D., Z. miał rejestrację z 1983 roku był sprowadzony ze Szwecji używany, U. bez dachu, Siewnik, 3 przyczepy, jedna nie była zarejestrowana i spadkodawca nie miał na tą przyczepę żadnych dokumentów, rozrzutnik obornika -był stary, kopaczka do ziemniaków przechodzona, sadzarka do ziemniaków, maszynka do mielenia mięsa, była zamrażarka, trajzega, maszyna do przesiewania zboża.

T. była W. B. (2).

Spadkodawca był bardzo pracowity, ale wpadał w ciągi alkoholowe w ciągu roku były to ok. 5 razy po tygodniu. Nie był wyrzucany z pracy z powodu alkoholu. Nie był dyscyplinarnie zwolniony z pracy. Potrafił przez pół roku w ogóle nie pic.

Powódka po pracy zawodowej karmiła 4 psy, a także kaczki, kury, które zabijali na niedzielny obiad. Pomagała też przy karmieniu świń. Wsypywała do siewnika z synem zboże. Pomagała wsypywać nawóz do rozsiewacza. Pomagała zwozić drzewo. Miała ogródek warzywny. Pomagała przy wędlinach. Jak rozbierali świnie kroili mięso, pomagała w mieleniu, obierała czosnek, cebulę, przelewała flaki, rozwieszała na drążki. Na tą okoliczność brała urlop z pracy.

Po śmierci spadkodawcy został nawóz w ilości tylu co widać na zdjęciu. Podzieliła na pół i połowę wzięłam ze sobą. Zbyła zboże z silosu po śmierci męża za ok. 7.000zł. Nie oddawała żadnej kwoty Z. Z. (1).

Po śmierci spadkodawcy pogorszyły się relacje powódki z siostrą spadkodawcy. Od razu po śmierci męża J. W. złożyła doniesienie na Policję, że powódka wzięła 9.000zł z konta męża. Po pogrzebie przyjechała Policja i powiedziała, że jeśli właścicielem T. (...) jest Z. Z. (1) to trzeba mu oddać klucze i powódka musiała oddać kluczyki. Powódka nie wiedziała, że mąż sprzedał samochód P.. Powódka samochód P. oddała dopiero 22 maja 2017 roku.

Powódka pobrała zasiłek pogrzebowy w kwocie 4000 zł i zrobiła z tego zasiłku remont w swoim własnym domu, w którym teraz mieszka.

Powódka nie akceptowała budowy domu dla córki. Nie była na 18-tych urodzinach u córki A. Z.. Spadkodawca był sam.

(dowód: zeznania powódki k. 204 verte-208 verte minuty 00.08.45-02.04.55, k. 685-686 minuty 00;05;26-00;52;00, k.687 minuty od 01.1.26-01.21.20)

A. Z. w chwili śmierci był właścicielem traktora D. z 1986 roku, lewara, były pługi czwórki, które są. A. Z. nie był właścicielem pługów piątek. Miał drapak, traktor samoróbkę. Betoniarka - zdjęcie 43 nie była własnością A. Z. - była p. W.. T. - zdjęcie 25 jest pana B.. P. jest własnością córki spadkodawcy P.. Spadkodawca nie był właścicielem agregatu -zdjęcie 35. Miał zamrażarkę, jest szafka pod telewizor, kuchnia, meblóścianka od 1 żony.

Były 4 palety nawozu i zostały dwie. Był opryskiwacz, przyczepy wszystkie są, przegrabiarka do siana jest W. B. (2), kopaczka do ziemniaków, agregat uprawny, wialnia, rozsiewacz do nawozu, opryskiwacz, pompa wody jest własnością M. W., butle są M. W., spawarka.

Po darowiznie były czynione nakłady na wykończenie domu. Ja kładłem kafelki, panele. Matka P. finansowała centralne ogrzewanie, ja malowałem.

Była pożyczka w kopalni zaciągnięta przez A. Z.. Pozwany starał się o umorzenie pożyczki, ale była odmowna decyzja.

Ziemi jest 6,90 ha a nie 10 ha jak podaje powódka.

Pozwany mało chodził do powódki i spadkodawcy kiedy przyjeżdżał. Była zawsze nieprzyjemna atmosfera, była jakaś kłótnia. Spał u siostry.

Nie było umów kupna sprzedaży samochodów podpisanych in blanco przez A. Z.. Pozwany pożyczał A. Z. t.. bo jego się psuł.

Na klepsydrze powódka nie chciała napisać córki P..

(dowód: zeznania pozwanego Z. Z. (1) k. 208-210 minuty 02;04;55-02;36;00, k. 686-687 minuty 00;52;22-01;20;00)

A. Z. w chwili śmierci miał dom, który udoskonalął, babcia i mama budowały wspólnie ten dom, miał maszyny rolnicze, które kupił z pierwszą żoną. Maszyny trzymał na swoim podwórku, na działce za działką siostry, to była jego działka i u kolegi B.. Miał ciągnik jeden zielony chyba Z., był czerwony ciągnik, mały ciągniczek bez dachu, miał rozrzutnik, trzy przyczepy, nie wiadomo czy jedna jest jego, ponieważ nie ma do niej dokumentów, trzecią pożyczył, miał ją kupić, ale nie wiadomo czy kupił, bo nie ma dokumentów. Były dwa siewniki: H., który jest na podwórku i I., który jest pana B.. Miał jeszcze kopaczkę do ziemniaków, pług, brony, śrutowniki. Była maszyna do mielenia mięsa zniszczona.

Betoniarka, która była do mieszania śrutu dla zwierząt, spawarka gazowa, gazy spawalnicze, parę sztuk kluczy monterskich, przedłużacz ze skrzynią rozdzielczą, pompa spalinowa do wody są J. i M. W.. P. do siana spadkodawca A. Z. nie miał, była pożyczona od pana B.. jest M. W.. Siewnik był na spółkę z W. B. (1).

Był agregat prądowórczy, który został skradziony

B. sprzedała świnię, ok. 15 ich było, było dużo kaczek, kury, które sprzedała, zboże. Była przyma duża nawozu, a potem zrobiła się połowa. Połowę nawozu zostało sprzedane przez powódkę.

Z domu wywiozła stół i krzesła, naczynia, lodówkę, którą kupili wspólnie, zabrała biurko, witrynę oszkloną, wersalkę, dwa telewizory, komodę.

P. 208 w chwili śmierci spadkodawcy był córki P.. T. raf 4 była własnością Z., on ją kupił, była na (...) numerach.

Sprzedała powódka mundur strażacki A. Z. za 300 zł, który był przekazywany z pokolenia na pokolenie. A. Z. był czynnym strażakiem.

Po przepisaniu nieruchomości na córkę dużo dołożyła matka P. do wykończenia domu, powiedziała, że dopóki nie zobaczy aktu notarialnego to nie dołoży grosza, matka P. kupiła piec, zapłaciła za jakieś instalacje, J. W. zapłaciła za schody po śmierci A. Z. ok. 7000 zł. Na 18 urodzinach P. w domu było wykończone: łazienka przez Z., przywiózł pralkę, nie było umywalki, była ubikacja. Były stoły ze straży pożarnej i ławki też. W kuchni nie było sprzętów. Był catering zamówiony.

Zmarły pozostawił po sobie długi, pozwany spłaca pożyczkę z Elektrowni.

J. W. zamawiała pomnik, a pozwany za to zapłacił. Powódka nie utrzymywała z nimi kontaktu od dnia śmierci spadkodawcy.

Często A. Z. się stołował u siostry, bo były kłótnie, potem nie było obiadu w domu.

(dowód: zeznania świadka J. W. k.189-191v minuty 03.00.29-03.05, zeznania świadka M. W. k.191-192 minuty 03.51.05-04.21.59)

A. Z. pojechał do byłej żony i powiedział, że buduje córce dom, o ona powiedziała, że jak będzie nieruchomość przepisana, to będzie się dokładała, i po przepisaniu dokładała się finansowo do centralnego, do pieca, kupowała meble. Raz dołożyła do zakupu pieca ok. 3000 zł, potem 5000 zł, później brała pożyczkę jeszcze.

Powódka nienawidziła córki A. P.. P. z tatą spotykała się na mieście.

(dowód: zeznania świadka E. Z. k.192 verte-193v minuty 04.21.59-04.36.22)

Córki A. P. rzadko odwiedzała ojca i powódkę, prawie nigdy, bo nie lubiły się z powódką. Spadkodawca nie mógł się spotykać z córką ponieważ powódka robiła awantury A. Z. z tego powodu.

P. (...) spadkodawca sprzedał córce 31 grudnia 2016 r.

A. Z. powiedział, że przyprowadzi jej P. (...) kiedy zda egzamin na prawo jazdy. Pierwszy raz zdawała egzamin 22 grudnia, za drugim razem zdała egzamin na prawo jazdy (...) albo 11 stycznia 2017 roku.

A. Z. darował córce działkę z domem. Mama P. Z. i pozwany pomagali wykończyć ten dom. Jest położony w K.. W. Z. - pozwany wykańczał wszystko w środku, kupił materiały: panele, płytki, farby, tynk. Mama kupiła meble jeszcze przed śmiercią taty, córka była wtedy z mamą po meble. Mama kupiła jej piec do centralnego, za schody zapłaciła ciocia J. - siostra taty J. W.. „18 - tka” była w listopadzie, tydzień przed urodzinami córki spadkodawcy.

(dowód: zeznania świadka P. Z. k.193 verte-194 minuty 04.36.22- (...).49)

Sąd dokonał następującej oceny materiału dowodowego:

Sąd postanowił oddalić wniosek pełnomocnika powódki o ponowne przesłuchanie świadków F. M., W. B. (1) i S. B. wskazanych w piśmie procesowym z dnia 15 grudnia 2020 roku - k.665 akt sprawy, bowiem świadkowie ci już zeznawali, a obecny wniosek zmierzał jedynie do przedłużenia postępowania. Ponadto świadkowie nie mieli wiedzy na okoliczności wskazane we wniosku a mianowicie F. M. zeznał: „Nie wiem dokładnie co powódka wzięła po śmierci A., czy coś brała. Nie wiem może wzięła jakieś prywatne rzeczy, może jakieś ubrania, minął może jakiś rok od śmierci.”

Sama powódka zeznaje: „Moja córka bardzo rzadko do nas przyjeżdżała, nie wchodziła do garażu, nie wiedziała jakie są tam rzeczy. F. M. też nie wchodził do garażu. Przyjeżdżali do domu.”, „W. B. (1) był u nas bardzo często. Nie wywoził żadnych rzeczy... Nie był obecny przy mojej wyprowadzce, kiedy zabierałam ruchomości z domu męża. S. B. to moja córka, ja pakowałam rzeczy, ja prosiłam jej narzeczonego F. M. żeby przewieźć rzeczy. S. nic nie robiła przy zabieraniu ruchomości.”

Sąd postanowił oddalić wniosek pełnomocnika powódki o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego ds. szacowania nieruchomości zgłoszonego w piśmie z dnia 11.08.2020r., bowiem biegły odniósł się do zarzutów stron w opinii uzupełniającej, opinia jest pełna, wnioski uzasadnione.

Świadek A. K. to siostra powódki zainteresowana wynikiem postępowania, jej wiedza o majątku spadkodawcy jest ogólnikowa, nieprzydatna do rozpoznania sprawy, dlatego w znacznej części Sąd pominął jej zeznania. Zupełnie niewiarygodne i gołosłowne są zeznania tego świadka, że A. Z. kupił peguota żonie, bowiem przeczą temu dokumenty urzędowe.

Świadek A. J. (2) to koleżanka powódki, jak sama zeznała nie ma żadnej wiedzy na temat majątku A. Z..

Świadek R. D., jak zeznał „Nie widziałem dokumentów samochodu T. (...), nie wiem, kto się poruszał tym samochodem. A. Z. miał 2 samochody, którymi się poruszał. Nie pamiętam jakie to były samochody. Nie wiem, czy A. Z. był właścicielem samochodu P.”, zeznania te nic nie wnoszą do rozpoznania istoty sprawy, świadek nie ma żadnej wiedzy na temat faktów istotnych dla rozpoznania sprawy, dlatego Sąd zeznania świadka R. D. pominął.

Świadek A. M. - powódka jest jej ciotką – jeden raz była w domu u powódki i A. Z. po kielbasę. Nie ma żadnej konkretnej wiedzy na temat majątku spadkowego. Zeznaje: „F. (...) był użytkowany przez kuzynkę S. B., córkę powódki.”

Świadek S. B. córka powódki z pierwszego małżeństwa nie miała rzetelnej, konkretnej wiedzy na temat majątku spadkowego.

Świadek T. O. znajomy pozwanego zeznał, że nie jest w stanie ustalić żadnych składników spadku, nie ma wiedzy na temat długów spadkowych, darowizn jakie poczynił A. Z. ani relacji z żoną.

Świadek J. W. - siostra pozwanego miała największą wiedzę na temat sprzętów rolniczych, składu majątku spadkowego, stanu domu darowanego córce, bowiem mieszka po sąsiedzku, pomagała spadkodawcy w pracach polowych, spadkodawca często u niej bywał.

Koleżanka powódki, kolega powódki, córka powódki zeznają, że powódka pomagała w obrządku świń jak mąż był pijany, tylko nie wiadomo jak powódka karmiła świnię kiedy nie potrafiła obsługiwać maszyny do karmienia świń co wynika z zeznań świadka F. M., który zeznał, że po śmierci spadkodawcy powódka i świadek poprosili znajomego A. Z., aby pokazał jak obsługiwać maszyny do robienia pokarmu, jedzenie dla świń nie szło bezpośrednio do tych świń, ale trzeba było je przez te maszyny przepuścić.

Sąd nie dał wiary twierdzeniom pozwanego oraz siostry spadkodawcy, że spadkodawca miał zamiar się rozwieść, bowiem brak jest na tę okoliczność wiarygodnych dowodów. Pozwany zeznaje: „Miał zamiar A. Z. się rozwieść, ale nie wiem kiedy.”

Sąd Okręgowy zważył, co następuje

Zgodnie z przepisem art. 991 § 1 k.c. zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni - dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadł przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach - połowa wartości tego udziału (zachówek). Na podstawie, § 2 jeżeli uprawniony nie otrzymał należnego mu zachowku bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu, przysługuje mu przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia.

Instytucja zachowku charakteryzuje się tym, że swoboda dysponowania majątkiem za życia, na przykład w formie darowizny, czy swoboda testowania pozwala na dowolne dysponowanie majątkiem. Instytucja zachowku zmierza do zapewnienia ochrony praw najbliższych członków rodziny zmarłego.

Obowiązek zaspokojenia roszczeń o zachówek należy do długów spadkowych, o których stanowi art. 922 § 3 k.c. Jak wynika z przytoczonego przepisu, z prawa do zachowku wynika roszczenie pieniężne skierowane do spadkobiercy powołanego przez spadkodawcę do dziedziczenia. Rozmiar tego roszczenia uzależniony jest od wielkości udziału spadkowego, jaki przypadłby osobie uprawnionej przy dziedziczeniu ustawowym. Obowiązek zapłaty zachowku powstaje z chwilą śmierci spadkodawcy. Roszczenie o zachówek powstaje wówczas, gdy spadkodawca sam nie zapewnił uprawnionemu należnego mu zachowku, czy to w postaci dziedziczenia, ustanowienia zapisu lub dokonania darowizny. Dopiero w przypadku, gdy uprawniony nie uzyska żadnych korzyści ze spadku powstaje po jego stronie roszczenie w stosunku do spadkobiercy o zapłatę zachowku lub, gdy uprawniony uzyskał korzyść jedynie w części, roszczenie o uzupełnienie zachowku.

Mając na uwadze okoliczności przedmiotowej sprawy stwierdzić należy, że powódka należy do kręgu osób posiadających legitymację prawną do występowania z roszczeniem o zachówek. Powódka była żoną spadkodawcy A. Z..

Pozwany w odpowiedzi na pozew podniósł zarzut niegodności dziedziczenia powódki, wskazując, iż powódka nie była dobrą żoną, nie dbała o męża, nie pomagała przy żniwach, że spadkodawca chciał się rozwieść.

W myśl art. 928 § 1 KC Spadkobierca może być uznany przez sąd za niegodnego, jeżeli:

- 1) dopuścił się umyślnie ciężkiego przestępstwa przeciwko spadkodawcy;
- 2) podstępem lub groźbą nakłonił spadkodawcę do sporządzenia lub odwołania testamentu albo w taki sam sposób przeszkodził mu w dokonaniu jednej z tych czynności;
- 3) umyślnie ukrył lub zniszczył testament spadkodawcy, podrobił lub przerobił jego testament albo świadomie skorzystał z testamentu przez inną osobę podrobionego lub przerobionego.

§ 2. Spadkobierca niegodny zostaje wyłączony od dziedziczenia, tak jakby nie dożył otwarcia spadku.

Skoro zachówek należy się na podstawie art. 991 § 1 KC zstępny, małżonkowi i rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, to uznać należy, że uznanie którejs z tych osób za niegodną dziedziczenia sprawia, że jako wyłączona w ten sposób od dziedziczenia przestaje należeć do kategorii tych, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, a co za tym idzie – pozbawiona zostaje możliwości dochodzenia zachowku.

Przyczyny niegodności ujęto w art. 928 § 1 KC w trzech grupach. Należy przy tym podkreślić, że wyliczenie to jest wyczerpujące, stanowi katalog zamknięty, co oznacza, że niedopuszczalne jest rozciąganie tych unormowań na inne, choćby podobne sytuacje (zob. J. S. Piątowski, H. Witczak, A. Kawałko, w: SPP, t. 10, 2013, s. 163). Poza przyczynami przewidzianymi w prawie spadkowym nie można na podstawie art. 5 k.c. uznać spadkobiercy za niegodnego dziedziczenia z innych przyczyn, choćby przyczyny te uzasadniały potraktowanie postępowania spadkobiercy jako sprzecznego z zasadami współżycia społecznego (zob. orz. SN z 10.12.1999 r., II CKN 627/98, L.).

W toku sprawy o uznanie spadkobiercy za niegodnego sąd jest związany prawomocnym wyrokiem skazującym co do faktu popełnienia przestępstwa, a także w zakresie oceny, czy przestępstwo zostało popełnione z winy umyślnej. Sąd cywilny dokonuje natomiast samodzielnie oceny, czy przestępstwo jest przestępstwem „ciężkim”. Sąd orzekający powinien mieć na względzie okoliczności konkretnej sprawy. W konkretnym stanie faktycznym bowiem może się okazać, że obiektywnie „lekkie” przestępstwo będzie stanowić, ze względu na np. nasilenie złej woli spadkobiercy, podstawę niegodności. W każdym przypadku jednak czyn, jakiego spadkobierca dopuszcza się przeciwko spadkodawcy, by mógł być uznany za podstawę niegodności musi spełniać przesłanki czynu zabronionego, o jakim mowa w kodeksie karnym.

Zdaniem Sądu nie zostały spełnione przesłanki do uznania powódki za niegodną dziedziczenia po mężu.

Zdaniem Sądu zarzut niegodności dziedziczenia przez powódkę nie może zostać uwzględniony, przede wszystkim z uwagi na brak przesłanek. Zarzuty, że powódka nie była dobrą żoną, nie dbała o męża, nie pomagała przy żniwach, że spadkodawca chciał się rozwieść nie są wystarczającą przesłanką do uwzględnienia zarzutu niegodności dziedziczenia. To że powódka nie była najlepszą żoną zostało udowodnione zwłaszcza fakt, że nie akceptowała córki A. Z., nie mógł się z nią widywać w domu, robienie awantur z powodu pomocy świadczonej na rzecz córki kiedy syn powódki mieszkał ze spadkodawcą i był na jego utrzymaniu. Sama powódka przyznała, że nie lubi córki spadkodawcy, córka spadkodawcy nie odwiedzała ich, powódka nie była na osiemnastce córki spadkodawcy. Niewątpliwie też tyle nie pomagała w obrządku jak twierdziła, bowiem nie potrafiła obsługiwać maszyny do karmienia świń. Po śmierci spadkodawcy musiał przyjść sąsiad i pokazać jak się maszynę obsługuje żeby nakarmić świnię.

Fakt „okradzenia” spadkodawcy po śmierci przez przywłaszczenie 9000zł za pomocą nielegalnego użycia karty spadkodawcy niewątpliwie źle świadczy o powódce jako człowieku, o tym że jest nieuczciwa natomiast, zdaniem Sądu, nie jest to umyślne ciężkie przestępstwa przeciwko spadkodawcy.

Natomiast nie został udowodniony fakt, że spadkodawca chciał się rozwieść o czym powyżej.

Ponadto Sąd orzeka o niegodności w wyroku mającym charakter konstytutywny, ze skutkiem *ex tunc*. Oznacza to, że spadkobierca uznany za niegodnego zostaje wyłączony od dziedziczenia tak, jakby nie dożył otwarcia spadku (art. 928 § 2 KC), czyli nie istniał w chwili śmierci spadkodawcy. Oznacza to wykluczenie go od dziedziczenia zarówno na podstawie ustawy, jak i na podstawie testamentu, oraz pozbawienie go prawa do zachowku. (por. komentarz do Art. 928 KC red. Osajda 2020, wyd. 24/W. Borysiak).

Oprócz tego, że nie zostały spełnione przesłanki do wydziedziczenia, okoliczności podnoszone przez stronę pozwaną, to nie można uwzględnić podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu niegodności dziedziczenia z uwagi na to, że postępowanie w sprawie uznania spadkobiercy za niegodnego podlega regułom procesu. Orzecznictwo Sądu Najwyższego konsekwentnie przyjmuje, że żądanie uznania spadkobiercy za niegodnego sąd rozpoznaje w procesie (uchwała SN z 10.5.1967 r., III CZP 31/67, OSP 1968, Nr 3, poz. 53; uchwała z 26.2.1968 r., III CZP 101/67, OSNCP 1968, Nr 12, poz. 203). Żądanie uznania za niegodnego powinno być zgłoszone w powództwie o ukształtowanie prawa (zob. J. Pietrzykowski, w: Komentarz, 1972, t. 3, s. 1842). Mając powyższe na uwadze, podniesiony przez pozwanego w odpowiedzi na pozew w sprawie o zachówek zarzut niegodności dziedziczenia powoda nie może zostać uznany za spełniający kryteria przewidziane w powyżej wskazanych orzeczeniach.

Powódka wnosiła o zasądzenie na jego rzecz zachowku w wielkości 1/2 części udziału, który by jej przypadął z ustawy.

Powódce należy się zachówek w wielkości 1/2 udziału spadkowego tj. 1/4 całego spadku, bo dziedziczyłaby w 1/2 spadek z ustawy po mężu.

Ustalenie wysokości zachowku składa się z kilku etapów. Po pierwsze, należy określić ułamek stanowiący podstawę do obliczania zachowku. Po drugie, ustala się tzw. substrat zachowku, na który składa się stan czysty spadku wraz z doliczonymi darowiznami. Po trzecie, mnoży się substrat zachowku przez ułamek, który wyraża udział stanowiący podstawę do obliczenia zachowku. Wynik mnożenia stanowi zachówek.

Czysta wartość spadku to aktywa spadku pomniejszone o pasywa. Przy obliczaniu zachowku nie uwzględnia się jednak długów z tytułu zapisów zwykłych i poleceń (art. 993 KC).

W orzecznictwie przyjmuje się również, że o składzie spadku decyduje zawsze chwila otwarcia spadku.

Samochód T. (...) z 2003 roku o nr rej. (...), O. (...) z 2009 roku, nie były własnością spadkodawcy, powódka w żaden sposób nie udowodniła, że samochód ten był własnością spadkodawcy, nie złożyła umowy zakupu, dowodu rejestracyjnego, z których to dokumentów wynikałby tytuł własności spadkodawcy. Fakt, że samochód ten nie był własnością spadkodawcy wynika z umowy kupna-sprzedaży z dnia 04.03.2014 roku, na podstawie której to pozwany Z. Z. (1) nabył samochód od P. M. a następnie sprzedał K. S. (k. 70-71). Natomiast O. (...) Z. Z. (1) nabył w 2016 roku, co wynika z faktury k. 72. Sam fakt pożyczania samochodu czy użyczenia bratu samochodu do korzystania nie świadczy, że spadkodawca był jego właścicielem.

A. Z. zmarł 6 stycznia 2017 roku Spadkodawca A. Z. nabył F. (...) rok produkcji 2002 za kwotę 1800zł na podstawie faktury nr (...) z dnia 25.12.2016 roku (a 28 grudnia 2016 roku - data wydania samochodu) k. 73 Samochód osobowy F. (...) VIN (...) rok produkcji 2002, stanowiący własność spadkodawcy został zełomowany, powódka nie wskazywała go jako składnika majątku spadkowego.

Samochód osobowy P. (...) produkcji 2012 został sprzedany przez A. Z. córce P. Z. na podstawie umowy kupna sprzedaży z dnia 31.12.2016r. Powódka zeznaje, że nie wiedziała o sprzedaży samochodu córce i wcale nie ma się co dziwić spadkodawcy, że nie powiedział o tym żonie, która jak wynika z zeznań świadków nienawidziła córkę P., nie pozwoliła spadkodawcy odwiedzać córki, więc spadkodawca aby uniknąć awantury nie mówił żonie, że spotka się z córką.

Jeśli chodzi o stan wykończenia budynku na działce darowanej córce najbardziej wiarygodnym źródłem jest dziennik budowy i na jego podstawie Sąd przyjął stan budynku. Z zeznań świadka W. B. (1) wynika, że przed śmiercią A. Z. w domu córki były okna, był dach, były panele, była łazienka, instalacje: sanitarne, elektryczna, szambo, było pomalowane, kuchnia miała terakotę na podłodze i ścianie. Natomiast nie wiadomo jaki był stan na dzień 21.10.2016 roku, spadkodawca zmarł w styczniu 2017 roku. Należy też podkreślić, że świadek jest przyjacielem powódki jak sam zeznał, więc jest zainteresowany korzystnym wynikiem sprawy dla powódki.

Wartość spadku to kwota 747.828zł.

Na wartość spadku złożyły się:

- ruchomości – wg wartości wskazanej przez biegłego, bez ruchomości na które wskazywał pozwany, co zostało udowodnione w trakcie procesu, że nie wchodzi w skład masy spadkowej – 65.319,00zł;

- 9000zł – kwota pobrana z bankomatu przez powódkę za pomocą przywłaszczonej karty;

- 42.454,91zł – pieniądze na lokacie założonej przed ślubem;

-nieruchomości – 390.000zł;

-darowizna na rzecz córki -230.800zł wg stanu dziennika budowy, bowiem stan wg dokumentów jest najbardziej wiarygodny, gdy zeznania świadków i stron są rozbieżne;

-10.254zł – wartość 1/2 części majątku wspólnego, na który złożyły się: zboże o wartości 7379zł, nawóz 5000zł, świnie 5849,05zł, kasza gryczana -280zł, olej napędowy 2000zł (ceny kaszy gryczanej zostały ustalone na podstawie średnich cen na (...) z daty śmierci spadkodawcy i oleju napędowego zostały ustalone na podstawie danych statystycznych z daty śmierci spadkodawcy (20.508,05zł : 2 = 10.254zł). Powódka nie udowodniła w żaden sposób, aby inne składniki weszły w skład majątku wspólnego.

W myśl art. 922 § 3 KC, do długów spadkowych należą koszty pogrzebu spadkodawcy w takim zakresie, w jakim pogrzeb ten odpowiada zwyczajom przyjętym w danym środowisku. Koszty te obejmują wydatki związane z uzyskaniem miejsca na grób, nabyciem trumny, urządzeniem ceremonii pogrzebowej. Chodzi tu jednak wyłącznie o koszty (wydatki) już poniesione (por. wyr. SN z 8.8.1973 r., I CR 554/73, L.; wyr. SA w Łodzi z 29.8.1995 r., I ACr 440/95, OSA 1995, Nr 6, poz. 44; wyr. SA w Katowicach z 28.11.1996 r., III APr 34/96, Pr. Pracy 1997, Nr 12, s. 43).

Od masy spadkowej należy odjąć długi spadkowe w kwocie 34.310,74zł, na które złożyły się:

- koszty pogrzebu w kwocie :

pokryte przez pozwanego **-14.187,50zł** (pojedynczy nagrobek – litery za nazwisko babci, czyli wartość nagrobka 14.550zł – 362,50 zł (725zł : 2 = 362,50zł) =14.187,50zł),

pokryte przez powódkę ponad kwotę 4000zł zasiłku z ZUS – **3.700zł**

(powódka pokryła koszty pogrzebu w kwocie 3700zł + 3600zł za konsolację =7300zł – 4000zł =3300zł -kwota zasiłku pogrzebowego pobrana przez powódkę zgodnie z ustawą jest przeznaczona na pokrycie kosztów pogrzebu i na ten cel powinna zostać przeznaczona przez powódkę);

-pożyczka pozostała do spłaty spadkodawcy w zakładzie pracy -16.423,24zł (zakład pracy nie umorzył pożyczki, niewątpliwie spadkobierca testamentowy pozwany jest zobowiązany spłacić tą pożyczkę i ją spłaca).

Po odjęciu długów spadkowych wartość spadku wynosi 713.517,26zł (747.828zł-34.310,74zł=713.517,26zł).

Z tego należny powódce zachówek wynosi 178.379,32zł (713.517,26zł x 1/2 = 356.758,63zł x 1/2 =178.379,32zł).

Od powyższej kwoty należało odjąć wartość składników, które powódka już wzięła w kwocie 40.430,50zł, na co złożyły się:

-21.220,99zł pobrane przez powódkę z lokaty (założonej przed ślubem co przyznała powódka i potwierdziła świadek W.),

-9000zł – pobrane przez powódkę w drodze przestępstwa za pomocą przywłaszczonej karty bankomatowej,

-1/2 wartości składników majątku wspólnego o wartości 10.209,52zł , obejmującej:

-zboże -7379zł,

-nawóz – 2500zł,

-świnie – 5849,05zł,

-kasza gryczana – 175zł,

-olej napędowy – 600zł,

-piła spalinowa-300zł,

- kosa spalinowa -200zł (powódka sama przyznaje, że były kosy to miała obowiązek przekazać je spadkodawcy, jeżeli ich nie dopilnowała to i tak ponosi za to odpowiedzialność),

-pralka – 300zł,

-stół i krzesła 124zł,

-witryna przeszklona -600zł,

-biurko-44zł,

-lustro z oświetleniem – 50zł,

-komoda -490zł,

-wersalka -242zł,

-ruchomości wyliczone przez biegłego – 1566zł ,

o wartości 20.419,05zł z czego połowa jest powódki a drugą połowę w kwocie 10.209,52zł należy odjąć od kwoty należnego powódce zachowku, bowiem zabrała je w naturze, a więc Sąd zasądził kwotę 137.948,82zł (178.379,32zł - 40.430,50zł = 137.948,82zł).

Sąd samodzielnie ustala skład i wartość spadku dla potrzeb ustalenia zachowku. W uchw. z 17.5.1985 r. (III CZP 69/84, OSNCP 1986, Nr 3, poz. 24) SN wyjaśnił, że w procesie o zachówek sąd samodzielnie rozstrzyga w ramach swej kognicji wszystkie zagadnienia prawne niezbędne dla rozstrzygnięcia procesu, jako o przesłankach prejudycjalnych. W przypadku gdy w skład spadku wchodzi udział spadkodawcy w majątku dorobkowym, dopuszczalne jest w procesie o roszczenia z tytułu zachowku samodzielne ustalenie przez sąd orzekający stanu i wartości spadku bez uprzedniego postępowania o dział spadku lub o podział majątku, który był objęty małżeńską wspólnością ustawową.

Zdaniem Sądu, za niezasadny należy uznać zarzut strony pozwanej, że żądanie powódki jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Zgodnie z dyspozycją art. 5 KPC nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współzycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

Zachowanie sprzeczne z zasadami współzycia społecznego przejawia się nadużyciem prawa podmiotowego, które charakteryzuje się zachowaniem naruszającym zasady moralne, zasady uczciwości i przyzwoitości zachodzące w relacjach interpersonalnych, a w szczególności w relacjach rodzinnych. Zasady współzycia społecznego stanowią bowiem podstawowe zasady etycznego i uczciwego postępowania. Na ich treść składają się zarówno elementy etyczne, jak i socjologiczne, kształtowane przez oceny moralne i społeczne. Niemożliwym jest w związku z tym utworzenie zamkniętego katalogu zasad współzycia społecznego, gdyż kształtują się one wraz z ewolucją społeczeństwa. Niezmiennie mają one jednak służyć ochronie wartości moralnych, które powszechnie społeczeństwo wyznaje. Podkreślenia przy tym wymaga, że zasady te pozostają w nierozłącznym związku z całokształtem okoliczności danej sprawy i w takim całościowym ujęciu wyznaczają podstawy, granice i kierunki rozstrzygnięcia w sytuacjach wyjątkowych, które przepis ten ma na względzie. Dla jego zastosowania konieczna jest ocena całokształtu szczególnych okoliczności rozpatrywanego przypadku, w ścisłym powiązaniu nadużycia prawa z konkretnym stanem faktycznym. Poddając ocenie roszczenie o zachówek, uzasadnionym jest również odwołanie się do orzecznictwa Sądu Najwyższego. Zgodnie, bowiem z obowiązującą linią orzecznictwa, którą Sąd orzekający w przedmiotowej sprawie podziela - zasadniczą podstawę stwierdzenia o wystąpieniu nadużycia prawa stanowić powinna analiza zachowania uprawnionego (wyrok SN z dnia 9 grudnia 2009r., IV CSK 290/09, LEX nr 560607). Jak wynika z przytoczonej tezy przy badaniu prawa do zachowku należy kierować się nie tylko faktem posiadania statusu spadkobiercy ustawowego, lecz również zespołem cech charakteryzujących osobę, która domaga się zachowku i jego zachowania w stosunku do spadkodawcy w codziennych relacjach, które pomoga ustalić, czy spadkobierca zasłużył na otrzymanie choćby w pewnym zakresie schedy spadkowej. Zdaniem Sądu zachowanie powódki polegające na zabranii za pomocą przestępstwa pieniędzy spadkodawcy po jego śmierci, zachowanie powódki polegające na kwestionowaniu wartości nagrobka (jak się okazało biegły wyliczył wyższą wartość niż faktycznie poniesiona), który powinna sama postawić mężowi gdyby była kochającą żoną, brak akceptacji dla córki spadkodawcy, brak akceptacji pomocy finansowej spadkodawcy dla córki jak już wcześniej Sąd wskazał pokazują powódkę jako człowieka nieuczciwego, o negatywnych cechach charakteru, mającego na celu tylko własne korzyści finansowe.

Zdaniem Sądu, Sąd nie powinien zastępować woli zmarłego i przy zastosowaniu art. 5 KC wywodzić ze stosunków spadkobiercy ustawowego ze spadkodawcą wniosków, które prowadziłyby do takiego samego skutku, jakby wydziedziczenie nastąpiło.

Zdaniem Sądu, nie może obniżyć na podstawie art. 5 KC wysokość zachowku na podstawie całokształtu okoliczności sprawy.

W razie nadużycia roszczenia o zachówek jego wysokość może być obniżona na podstawie art. 5 KC, co wynika z licznego orzecznictwa, które Sąd rozpoznający sprawę w pełni podziela (por. orz. SN z 11.11.1954 r., I CR 1573/54, OSNCK 1955, Nr 3, poz. 63; uchw. SN z 19.5.1981 r., III CZP 18/81, OSNCP 1981, Nr 12, poz. 228 z glosą A. Szpunara, NP 1983, Nr 2, s. 94 i n.; wyr. SN z 7.4.2004 r., IV CK 215/03, BSN 2004, Nr 11, s. 40 z glosą T. Justyńskiego, PiP 2005, Nr 6, s. 111 i n.).

W wyr. z 25.1.2001 r., V CNP 250/00, niepubl. oraz w wyr. 11.7.2012 r. (I CSK 75/12, L.), SN dopuścił całkowite oddalenie powództwa o zachówek w wyniku zastosowania art. 5 KC. Stanowisko to, oczywiście rozumiane jako odnoszące się do wypadków, w których występuje wyjątkowo duże natężenie czynników skutkujących szczególnie naganną oceną żądania powoda, należy uznać za trafne.

W wyroku z 5.4.2018 r., II CSK 85/18, L., SN wyraził pogląd, że całkowite oddalenie powództwa o zachówek w wyniku zastosowania art. 5 KC jest niezasadne wskazując: „w art. 928 i 1008 k.c. uregulowane zostały przypadki ograniczenia zasady ochrony dziedziczenia, wyrażonej w art. 21 ust. 1 Konstytucji RP. Przepisy te mają charakter wyjątku od ogólnej zasady i zawierają zamknięty katalog przypadków, w jakich może dojść do uznania spadkobiercy za niegodnego

dziedziczenia (art. 928 k.c.) lub do wydziedziczenia, którego skutkiem jest pozbawienie zachowku (art. 1008 k.c.). Zastosowanie art. 5 k.c. oznaczałoby dopuszczenie kolejnej podstawy ograniczenia zasady ochrony dziedziczenia, nieprzewidzianej przez ustawodawcę i prowadziłyby do trwałego pozbawienia udziału w spadku, gwarantowanego w ustawie zasadniczej. Nie można też uznać, że art. 5 k.c. jest przepisem szczególnym w stosunku do tych przepisów z zakresu prawa spadkowego, które w sposób ściśle określony ograniczają prawo do dziedziczenia bądź do zachowku. Nie bez znaczenia jest również, że art. 5 k.c. odwołuje się do nieokreślonych pojęć w postaci społeczno-gospodarczego przeznaczenia prawa oraz do zasad współzycia społecznego. Takie nieostre pojęcia wymagają wypełnienia treścią w okolicznościach konkretnej sprawy, podczas gdy katalog określony w art. 928 i 1008 k.c. jest precyzyjny i zamknięty i już tylko z tej przyczyny nie podlega rozszerzeniu.”

W doktrynie (T. Justyński, Glosa do wyr. SN z 7.4.2004 r., IV CK 215/03, PiP 2005, Nr 6, s. 111 i n.), a za nią w orzecznictwie (wyr. SA w Białymstoku z 23.4.2014 r., I ACa 692/13, L.; wyr. SA w Szczecinie z 21.5.2013 r., I ACa 101/13, L.; wyr. SA w Łodzi z 9.3.2015 r., I ACa 1310/14, L.) wypowiedziano pogląd, że „o nadużyciu prawa przez żądanie zapłaty zachowku mogą przy tym decydować jedynie okoliczności istniejące w płaszczyźnie uprawiony–spadkobierca. Wyłączenia prawa do zachowku z uwagi na niewłaściwe postępowanie w stosunku do spadkodawcy dokonuje on sam w drodze wydziedziczenia. Okoliczności występujące na linii uprawiony–spadkodawca nie są oczywiście pozbawione znaczenia, ale mogą zostać uwzględnione tylko jako dodatkowe, potęgujące ocenę sprzeczności żądania zapłaty zachowku z zasadami współzycia społecznego”. Za trafne należy uznać jednak stanowisko przeciwne, wyrażone przez SN w wyr. z 16.6.2016 r. (V CSK 625/15, OSNC 2017, Nr 4, poz. 45, z glosami krytycznymi T. Justyńskiego, OSP 2017, Nr 2, poz. 14 i T. Jasiakiewicza, OSP 2017, Nr 9, poz. 92), zgodnie z którym: „Nie jest wyłączone obniżenie należności z tytułu zachowku na podstawie art. 5 k.c. z powodu sprzecznego z zasadami współzycia społecznego zachowania uprawionego w stosunku do spadkodawcy”. W praktyce to właśnie okoliczności na linii spadkodawca–uprawniony niejednokrotnie decydują o aksjologicznej ocenie roszczenia uprawionego. Oczywiście sytuacja majątkowa stron, np. niedostatek pozwanego o zapłatę zachowku, mogą – jak w każdej sprawie – rzutować na ocenę, że domaganie się zapłaty zachowku w pełnej wysokości stanowi nadużycie prawa. Będzie tak szczególnie wówczas, gdy pozwany o zachówek nie posiada środków potrzebnych na zapłatę kwoty zachowku, a jego majątek to mieszkanie, które odziedziczył lub otrzymał w darowiźnie od spadkodawcy i które stanowi podstawę ustalenia zachowku. W takich wypadkach zasadna może okazać się ocena, że domaganie się zachowku w pełnej wysokości stanowi nadużycie prawa, bowiem powoduje szczególnie ciężkie konsekwencje dla pozwanego (np. konieczność sprzedaży mieszkania). Również w innych sytuacjach, ze względu na szczególną konfigurację majątkową dochodzenie zachowku może okazać się nadużyciem prawa (por. wyr. SA w Warszawie z 9.12.2015 r., VI ACa 1779/14, OSA 2016, Nr 7, poz. 23). Wydaje się jednak, że stosunek stron do spadkodawcy nie może pozostać obojętny dla oceny roszczenia z punktu widzenia art. 5 KC. Po pierwsze, należy zauważyć, że spadkodawca nie zawsze ma prawną (brak zdolności testowania) lub faktyczną (niepełnosprawność, podeszły wiek, uzależnienie od pomocy innych osób) możliwość sporządzenia testamentu i wydziedziczenia uprawionego. Po drugie, sam brak wydziedziczenia nie może przesłaniać oczywistej naganności postępowania uprawionego, jeżeli przybrało ono szczególnie rażące postaci. W tym kontekście za trafne należy uznać uwagi zawarte w wyr. SA w Lublinie z 27.1.2016 r. (I ACa 848/14, L.), który stwierdził, że: „agresywne zachowania dorosłego syna wobec samotnej matki, wymagającej opieki ze względu na wiek i stan zdrowia, są zachowaniami niegodnymi, naruszającymi podstawowe zasady moralności, zaś jego wystąpienie z roszczeniem o zachówek stanowi nadużycie prawa w rozumieniu art. 5 k.c.”

W analizowanej sprawie strona pozwana nie udowodniła, a nawet nie podnosiła faktów, że powódka w rażąco naganny sposób zachowywała się w stosunku do pozwanego - spadkobiercy zobowiązanego do zapłaty zachowku, nie udowodnił i nie podnosił także, że sytuacja majątkowa pozwanego, wskazują, że domaganie się przez powódkę zapłaty zachowku w pełnej wysokości stanowi nadużycie prawa.

Z uwagi na charakter zachowku obniżenie go na podstawie art. 5 KC musi sankcjonować wyłącznie rażące przypadki nadużycia tego prawa i w analizowanej sprawie, zdaniem Sądu, nie mamy do czynienia z takim wyjątkowo rażącym przypadkiem nadużycia prawa przez powódkę.

Wobec nieunormowania w przepisach dotyczących zachowku terminu wymagalności roszczenia, który nie wynika także z właściwości zobowiązania, świadczenie z tytułu zachowku powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania zgodnie z art. 455 KC, co oznacza, że stan opóźnienia może nastąpić przed datą wyrokowania i określenia przez sąd wysokości świadczenia. (por. I ACa 247/17 - wyrok SA Gdańsk z dnia 29-05-2018), dlatego Sąd zasądził odsetki za opóźnienie zgodnie z żądaniem pozwu.

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł na podstawie art. 991 k.c. , na podstawie art. 928 k.c. w zw. z art. 929 k.c. jak w punkcie pierwszym wyroku oddalając powództwo w pozostałym zakresie jako niezasadne jak w punkcie drugim wyroku.

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach procesu był przepis artykułu 100 KPC, zgodnie z treścią którego w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone.

W niniejszej sprawie powódka wygrała sprawę w 56,92% i w takiej części pozwany powinien ponieść koszty procesu.

Zgodnie z treścią art. 83 ust 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie sąd orzeka o poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa wydatkach, stosując odpowiednio przepisy art. 113.

Zgodnie z treścią art. 113. 1. w/w ustawy kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator albo prokurator, sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąża przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu.

2. Koszty nieobciążające przeciwnika sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji nakazuje ściągnąć z roszczenia zasądzzonego na rzecz:

1) strony, której czynność spowodowała ich powstanie;

2) strony zastąpionej przez kuratora lub

3) osoby, na której rzecz prokurator wytoczył powództwo lub zgłosił wniosek o wszczęcie postępowania.

3. Koszty sądowe, których nie miał obowiązku uiścić kurator, sąd może nakazać ściągnąć z innego majątku strony zastąpionej przez kuratora.

4. W wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może odstąpić od przewidzianego w ust. 2 i 3 obciążenia kosztami.

5. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do opłat, których nie miał obowiązku uiścić Skarb Państwa.

Na podstawie art. 83 ust 2, art. 113 ust 2 pkt 1) o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd nakazał ściągnąć z zasądzzonego na rzecz powódki roszczenia na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim kwotę 6.283,66zł złotych tytułem zwrotu wydatków tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa od oddalonej części powództwa.

Na podstawie art. 83 ust 2, art. 113 ust 1 o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim kwotę 8.301,98 złotych tytułem zwrotu wydatków tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa od uwzględnionej części powództwa (14.585,34zł wydatków tymczasowo poniesionych przez SP czyli od pozwanego ściągnąć 56,92% = 8301,98zł) oraz kwotę 6.043,20zł tytułem brakującej opłaty od pozwu od uiszczenia której powódka została zwolniona od uwzględnionej części powództwa (12117zł – 1500zł (powódka uiściła) = 10.617zł x 56,92% = 6.043,20zł).

Wszystkie koszty w sprawie wyniosły 51.136,64zł (12.117zł + 17.385,64zł + (...) + (...) = 51.136,64zł) z czego pozwany powinien ponieść x 56,92%=29.106,98zł a poniósł 25.702,64zł (300zł zaliczki, 10817zł wynagrodzenia pełnomocnika

i opłaty od pełnomocnictwa, 8301,98 zł wydatków, 6043,20 zł opłaty = 25.462,18zł), czyli różnicę w kwocie 3.644,80zł należy zasądzić na rzecz powódki.

Sędzia Dorota Krawczyk

Z/ odpis orzeczenia z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron.